

Utjecaj bolesti COVID-19 na mlade u EU-u

Uvod

Prethodnih desetljeća mladi su bili osjetljiviji na gospodarske krize od ostalih dobnih skupina. Za vrijeme gospodarske krize 2007. – 2013. stopa nezaposlenosti mladih i stopa mladih koji nisu zaposleni, ne obrazuju se i ne osposobljavaju (NEET) dosegnule su povijesno najviše razine; kriza je imala dugoročan negativan utjecaj na njihove izgleda. Izbijanje pandemije bolesti COVID-19 u 2020. predstavlja različitu vrstu krize za mlade: „umjetna ograničenja” gospodarskih aktivnosti (zatvaranje trgovina i restorana, na primjer) posebno su utjecala na sektore koji zapošljavaju velik broj mladih s nesigurnim ugovorima. Ograničenja društvenih aktivnosti utjecala su na socijalni razvoj i sudjelovanje mladih, a zatvaranje obrazovnih ustanova otežalo je njihove prilike za stjecanje vještina i ljudskog kapitala.

Ovo izvješće pruža sveobuhvatnu sliku utjecaja pandemije na mlade u Europskoj uniji, uključujući opis njihove situacije na tržištu rada prije pandemije i neposredno nakon nje. U njemu se pruža pregled nastojanja vlada i oblikovatelja politika na razini EU-a da zaštite mlade od utjecaja krize te analizira utjecaj pandemije na ovu skupinu u smislu gubitka posla, životnih uvjeta i mentalne dobrobiti.

Politički kontekst

- Institucije EU-a donijele su više mjera potpore za države članice kako bi im pomogle ublažiti učinke pandemije i ubrzati oporavak. Glavni instrument za oporavak je paket NextGenerationEU vrijedan 750 milijardi EUR u zajmovima i bespovratnim sredstvima koja se dodjeljuju državama članicama.
- EU je 2020. u kontekstu Strategije za mlade proširio svoju definiciju „mladih osoba” tako da sada obuhvaća osobe starosti 15 – 29 godina (prethodno je ona obuhvaćala osobe 15 – 24 godine), a pojačana Garancija za mlade uvedena je u listopadu 2020. kako bi se toj dobnj skupini pružile mogućnosti za zapošljavanje.
- Akcijski plan za provedbu europskog stupa socijalnih prava koji je u ožujku 2021. predložila Europska komisija postavio je za cilj smanjivanje udjela osoba starosti 15 – 29 godina u skupini NEET s 12,6 % u 2019. na 9 % do 2030. Države članice u kojima je udio tih osoba u skupini NEET viši od prosjeka morat će utrošiti minimalno 12,5 % ukupnih financijskih sredstava koje prime od Europskog socijalnog fonda plus na programe za mlade, posebno na primjenu Garancije za mlade.
- Na nacionalnoj razini vlade su prepoznale nerazmjern utjecaj krize na mlade i predstavile su mjere usmjerene na zadržavanje mladih u sustavu obrazovanja, pružanje naukovanja i povećavanje pristupa socijalnoj zaštiti.

Ključni nalazi

- Pandemija bolesti COVID-19 imala je štetan utjecaj na mlade, njihovu zaposlenost, radne i životne uvjete te mentalnu dobrobit.
- Većina mladih u 2019. radila je u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i posluživanja hrane (13 %), nakon čega slijedi veleprodaja i maloprodaja (11 %) te djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi (11 %). Budući da su prva dva navedena sektora bila među onima na koje je najviše utjecalo smanjenje aktivnosti u pandemiji, za mlade zaposlene u tim sektorima postojao je veći rizik od gubitka radnih mjesta, kao i za mlade zaposlene uz ugovore na određeno vrijeme (36 %) te ugovore na nepuno radno vrijeme (22 %).
- Nezaposlenost među osobama između 15 i 29 godina u 2020. je porasla za 1,4 postotna boda u odnosu na stopu iz 2019., tj. na 13,3 %, a njihov udio u skupini NEET povećao se za 1,2 postotna boda, tj. na 13,6 %. Ti su porasti veći nego u starijim dobnim skupinama.

- Nezaposlene ili neaktivne mlade osobe bile su skupina s najvećim rizikom od stambene nesigurnosti (17 % u proljeće 2021.), teško su spajali kraj s krajem (43 %) te nisu imali štednju (39 %). Međutim, više od pola mladih živjelo je s roditeljima, što je nekim ugroženim mladima pružilo sigurnost.
- Zadovoljstvo životom među mladima povećalo se između proljeća i ljeta 2020. kako su zatvaranja popuštala, ali smanjilo se do najniže razine u proljeće 2021. s povratkom ograničenja.
- Usto, mentalna dobrobit mladih dosegla je najnižu razinu u proljeće 2021. jer su zatvaranja škola imala snažan negativan utjecaj na mentalno zdravlje. Nasuprot tome, zatvaranja radnih mjesta imala su pozitivan utjecaj na mentalnu dobrobit mladih. Mentalna dobrobit u mladima žena bila je na nižoj razini nego u mladima muškaraca, a nezaposlenost se povezuje sa značajno slabijom mentalnom dobrobiti.
- Povjerenje mladih u EU bilo je veće od njihovog povjerenja u vlade i veće od povjerenja starijih osoba u EU. Povjerenje u EU povećalo se u ljeto 2020. pa smanjilo u proljeće 2021., iako je i dalje bilo veće nego u proljeće 2020. Međutim, to nije bilo povezano s ograničenjima, što upućuje na to da su mjere EU-a, poput paketa za spašavanje, možda utjecale na stavove mladih.
- Politički odgovori na nacionalnoj razini bili su usmjereni na sprječavanje nezaposlenosti i pružanje pomoći poslodavcima da isplate plaće. Programi skraćenog radnog vremena igrali su važnu ulogu, iako većina njih nije bila posebno usmjerena na mlade.
- Nastojanja da se mladi zadrže u sustavu obrazovanja uključivala su pružanje pomoći davateljima obrazovanja da premjeste usluge obrazovanja na internet i poboljšanje digitalne infrastrukture. Osim toga, neke su države pomogle mladima da poboljšaju digitalne vještine pružajući pristup uređajima i povećavši iznos financijskih potpora ili zajmova za studente.
- Pokrenute su neke mjere kojima se mladim ljudima – mladim stručnjacima, studentima i onima koji su nedavno diplomirali – pruža jednostavniji i bolji pristup socijalnoj zaštiti u pandemiji.
- Povećana potreba za uslugama zaštite mentalnog zdravlja zabilježena je u cijeloj Europi, ali prilagodba je bila teška. Mnoge intervencije u tome području bile su usmjerene na premještanje usluga na internet i uvođenje novih internetskih usluga ili telefonskih linija za pomoć.

Smjernice politike

- Generacija mladih ljudi u Europi i dalje se suočava s posljedicama prethodne krize, a sada na njih utječe druga, vrlo različita kriza. Postoji rizik od akumulacije nejednakosti prilika, što će za posljedicu imati osjećaje nepoštenja i nepovjerenja.
- Loše mentalno zdravlje mladih, koje je u nekim državama članicama već bilo problem i prije pandemije, može se opisati kao kriza, a usluge zaštite mentalnog zdravlja teško su stizale do najugroženijih osoba. Mentalna dobrobit možda se neće oporaviti jednako brzo kao gospodarski pokazatelji, što ističe potrebu za većom pozornošću politike i poboljšanjem usluga.
- Dok su se mnoge intervencije politike usmjeravale na pružanje pomoći pri prelasku na digitalno pružanje usluga, mnogi mladi nailazili su na poteškoće s uslugama samo putem interneta, posebno kad je riječ o obrazovanju. Davatelji obrazovanja izvještavali su o problemima nejednakosti i nedostatka motivacije. Ne mogu se sve usluge pružati digitalnim putem, što upućuje na potrebu za poboljšanjem sustava potpore općenito, a ne samo u pogledu digitalnog pružanja usluga.
- Mnogi navedeni odgovori politike bili su privremene mjere, uključujući dodatnu potporu i uklanjanje prepreka. Za smanjivanje osjetljivosti mladih na krize potrebne su dugoročne mjere – poput trajnog poboljšanja pristupa radnim mjestima i mjera za povećanje sigurnosti radnih mjesta. To bi moglo rezultirati većom otpornošću na buduće krize.

Dodatne informacije

Izveštće *Utjecaj bolesti COVID-19 na mlade u EU-u* dostupno je na poveznici <http://eurofound.link/ef20036>

Voditeljica istraživanja: Eszter Sándor

information@eurofound.europa.eu